

Борко Надія Олександрівна,
здобувачка вищої освіти бакалавра
Навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:
Романенко Людмила Миколаївна,
доцент кафедри конституційного
прав Навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СТАНДАРТІВ НАТО ТА ACQUIS ЄС У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Імплементация стандартів НАТО та *acquis* ЄС у сектор безпеки й оборони України стала стратегічною необхідністю та каталізатором глибоких інституційних змін. Цей процес, що розпочався як довгострокова реформа, набув критичної актуальності в умовах повномасштабної збройної агресії Російської Федерації.

Дослідження фокусується на подвійному векторі трансформації: досягненні оперативної сумісності Збройних Сил України з арміями НАТО через впровадження військових стандартів (STANAGs) та забезпеченні інституційної стійкості держави через гармонізацію законодавства із нормами ЄС, що стосуються цивільного контролю, кібербезпеки та боротьби з корупцією. В умовах бойових дій імплементация відбувається прискорено, перетворюючись з теоретичного плану на практичний досвід, що безпосередньо впливає на ефективність оборони та стійкість критичної інфраструктури. Використання стандартів НАТО та норм *acquis* ЄС дозволяє не лише модернізувати технічну базу, а й реформувати принципи управління, логістику, планування, систему підготовки кадрів, підвищуючи ефективність та прозорість оборонного сектору.

На сьогодні в Україні реалізовано понад 320 стандартів НАТО, ще близько 50 перебувають у процесі впровадження [1]. Більшість із них охоплює такі сфери, як операційне планування, підготовка військовослужбовців, логістика, командування та управління, зв'язок, стандартизація озброєння, матеріально-технічне забезпечення та планування оборони. Важливо, що ці зміни відбуваються не лише формально, а й у практичній площині - підрозділи, які діють на фронті, все активніше застосовують стандарти НАТО під час проведення бойових операцій, зокрема у міських умовах, у питаннях логістики, координації підрозділів та управління боєприпасами.

Одним із найважливіших результатів цього процесу є підвищення рівня **операційної сумісності** між підрозділами Збройних Сил України та арміями країн-членів НАТО. Це охоплює уніфікацію процедур планування, взаємодії підрозділів, обміну інформацією, а також застосування єдиних тактичних, технічних і процедурних стандартів (ТТР) [2]. Українські війська дедалі активніше використовують стандартизовані підходи до ведення операцій у міських районах, що підвищує їхню ефективність і знижує ризики втрат.

Важливим напрямом реформ є логістика та матеріально-технічне забезпечення, де запроваджуються стандарти з уніфікації зберігання боєприпасів, ремонту техніки, обліку запасів, обслуговування та використання пально-мастильних матеріалів. Це дає змогу забезпечити стабільність постачання, мінімізувати втрати та уникати дублювання у військових ланцюгах постачання. Одночасно модернізуються інформаційні системи управління, які наближаються до стандартів НАТО з інтеграції С4ISR (командування, управління, зв'язок, розвідка, спостереження та рекогносцировка) [3].

Паралельно із військовими аспектами, відбувається адаптація організаційної структури оборонного сектору до стандартів управління НАТО. Це включає зміну системи планування оборони, створення ефективної системи цивільного контролю над військовими, підвищення ролі парламентського нагляду, прозорості бюджетних процесів та оборонних закупівель. Одним із ключових викликів у цьому контексті залишається подолання корупційних ризиків і підвищення рівня підзвітності в оборонних структурах, адже стандарти НАТО та ЄС передбачають не лише технічну, а й управлінську сумісність.

Імплементация *acquis* ЄС у секторі безпеки та оборони має дещо інший, але не менш важливий вимір. Якщо стандарти НАТО акцентують на військово-технічних та операційних аспектах, то норми *acquis* ЄС охоплюють більш широку політичну, правову та гуманітарну складову. Це включає зміцнення демократичного цивільного контролю над армією, забезпечення дотримання прав людини в умовах воєнного стану, прозорість державних закупівель, етичні стандарти поведінки службовців, контроль за експортом і імпортом озброєнь, а також екологічні аспекти діяльності оборонного комплексу. Також сприяє підвищенню рівня сумісності України з Європейською системою колективної безпеки та оборонної політики (CFSP та CSDP) [4].

Це дозволяє Україні брати участь у спільних програмах з підготовки персоналу, миротворчих операціях, розробці оборонних технологій і спільних навчаннях. Європейський Союз водночас виступає донором і партнером у цих процесах, надаючи фінансову допомогу, технічну підтримку, експертні консультації та сприяючи інтеграції українських оборонних підприємств у європейські виробничі ланцюги.

Водночас імплементация стандартів НАТО та *acquis* ЄС стикається з рядом об'єктивних викликів. Серед головних - обмеженість ресурсів, інтенсивність бойових дій, нестача кваліфікованих кадрів, бюрократичні бар'єри та збереження окремих радянських управлінських підходів [5].

В умовах воєнного часу більшість реформ змушені реалізовуватись у стислих часових рамках, часто паралельно з бойовими діями. Водночас, саме війна прискорює трансформацію - випробування на практиці нових стандартів дозволяє швидше адаптувати їх до українських реалій.

Практичними прикладами успішної імплементації є підготовка українських підрозділів за стандартами НАТО у межах міжнародних навчань, модернізація системи обліку озброєнь та логістики, створення єдиних навчально-тренувальних центрів, а також впровадження процедур планування операцій відповідно до стандартів Альянсу [6].

Значний прогрес досягнуто і в напрямку уніфікації калібрів та технічних вимог до озброєння, що дозволяє ефективніше використовувати західну військову допомогу.

Для подальшого вдосконалення цього процесу доцільно зосередитися на кількох ключових напрямках. Слід прискорити модернізацію оборонної промисловості, щоб її продукція повністю відповідала вимогам НАТО і ЄС. Необхідно вдосконалити систему державних закупівель шляхом цифровізації процедур, запровадження європейських стандартів прозорості та контролю. Важливо посилити кадрову підготовку шляхом створення спільних освітніх програм з партнерами НАТО та ЄС, сертифікації командирів і фахівців за міжнародними вимогами.

Значну увагу слід приділити і розвитку цивільного контролю над сектором безпеки. Це включає підвищення ефективності парламентського та громадського нагляду, посилення інституційних механізмів підзвітності, забезпечення відповідності політики безпеки принципам верховенства права та демократичного управління. Також актуальним є впровадження екологічних і соціальних стандартів ЄС у відновленні звільнених територій та реабілітації постраждалих від війни регіонів.

Аналіз імплементації стандартів НАТО та *acquis* ЄС підтверджує, що в умовах збройної агресії Україна демонструє безпрецедентну швидкість і глибину реформ. Досягнення оперативної сумісності вже є реальністю на тактичному рівні завдяки швидкому освоєнню західного озброєння та логістичних процедур. Водночас, інтеграція інституційних стандартів ЄС посилює демократичний цивільний контроль та стійкість держави (*resilience*) до гібридних загроз. Головним висновком є те, що війна стала ключовим каталізатором цих трансформацій, оскільки вимоги до інтеграції тепер диктуються не лише політичними зобов'язаннями, а й вимогами поля бою. Подальша успішна імплементація, незважаючи на значні виклики, є незворотним процесом і визначальним фактором для членства України в євроатлантичних структурах, гарантуючи їй довгострокову безпеку та обороноздатність.

Список використаних джерел:

1. Ординович, А. «Modern Trends in the Armed Forces of Ukraine Transformation toward NATO Standards» / А. Ординович. -Military-Diplomatic Academy named

- after Yevgeny Bereznyak, 2022. -DOI:10.5281/zenodo.4445261. URL: <https://psssj.eu/index.php/ojsdata/article/view/22>
2. Данішевська, Катерина. «Ukraine's Defense Ministry on NATO integration: Over 50 standards adopted since start of year» / К. Данішевська. -RBC-Ukraine, 4 квіт. 2024. URL: <https://newsukraine.rbc.ua/news/defense-ministry-on-nato-integration-over-1712262354.html>
3. Interfax-Ukraine. «Since early 2024, Defense Ministry adopts over 50 military standards, incl. NATO ones» / Interfax, 5 квіт. 2024. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/978346.html>
4. Президент України. «Ukraine and the EU Signed the Joint Security Commitments» / Офіц. сайт Президента України, 13 жовт. 2025. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/ukrayina-ta-yes-pidpisali-splni-bezpekovi-zobovuzannya-91813>
5. Міністерство стратегічних індустрій України. «Ukraine became part of the European Defense Industrial Strategy» / Мінстратегпром України, 6 бер. 2024. - URL: <https://mspu.gov.ua/en/news/ukraine-became-part-of-the-european-defense-industrial-strategy>
6. Яковюк, Іван В., Трагнюк, Олеся Я., Бойчук, Дмитро С. «Strategic autonomy of the European Union: on the way to “European Sovereignty” in defense?» / І. Яковюк, О. Трагнюк, Д. Бойчук. -Problems of legality, 2019. -DOI:10.21564/2414-990x.149.199902. URL: <https://plaw.nlu.edu.ua/article/view/199902>

Бугрій Євген Борисович,

здобувач вищої освіти магістратра навчально-наукового інституту права і психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тернавська Вікторія Миколаївна,
доцент кафедри конституційного права навчально-наукового інституту права і психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПРАВОМ ЄС У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах окупації Російською Федерацією частини території України, що переросло у повномасштабне вторгнення, характеристики поточної безпекової ситуації в нашій державі не є задовільними. Зважаючи на це, навіть в умовах воєнного стану, Україна не припиняє євроінтеграційний вектор, що є стратегічним напрямком розвитку країни. При цьому, в умовах, що склалися, вважаємо, актуальним питанням є дослідження гармонізації національного